

Diarienummer: KS-2025/665

Handläggare: Stella Vallgård

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Överenskommelse kring upphandling i enlighet med en strategisk drivmedelsprioritering i Uppsala län

Förslag till beslut

Knivsta kommun ställer sig bakom överenskommelse kring upphandling i enlighet med en strategisk drivmedelsprioritering i Uppsala län.

Sammanfattning av ärendet

Överenskommelsen som har tagit fram av Länsstyrelsen i Uppsala län syftar till att förbättra möjligheterna att nå lokala och regionala miljö- och klimatmål samt att bidra till regional utveckling genom att ge näringslivet långsiktiga signaler om vilken teknik och infrastruktur offentliga aktörer kommer att efterfråga.

Om Knivsta kommun ställer sig bakom överenskommelsen åtar man sig att låta DRIV-modellen följas vid upphandling av egna, leasade och hyrda fordon samt att DRIV-modellen följs för miljökrav eller mervärden vid upphandling av transportintensiva varor eller tjänster.

DRIV-modellen utgår från följande prioriteringsordning vid upphandlingar och fordonsinköp:

El, vätgas och biogas

Etanol

Biodiesel

Fossilt (med inblandning av förnybart)

I och med att DRIV-modellen tillåter ett övervägande där teknisk, praktisk och ekonomiska aspekter tas hänsyn till kan övergången ske med hänsyn till hur drivmedelsinfrastrukturen ser ut för närvarande och i takt med att drivmedelsinfrastrukturen byggs ut. På så vis kan verksamheten bedrivas utan större hinder.

Ärendets uppkomst och historik

Länsstyrelsen i Uppsala län har tagit fram en överenskommelse gällande att upphandling ska ske i enlighet med en strategisk drivmedelsprioritering som de föreslår att samtliga kommuner ställer sig bakom.

Rättslig utredning

Lagstöd

EU har infört krav på att en viss andel fordon i offentliga upphandlingar ska uppfylla definitionen av "rena fordon" enligt Clean Vehicles Directive (CVD). Direktivet är infört i Sverige genom lag (2011:846) och förordning (2022:315) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa vägtransporter.

Lagen föreskriver att knappt två av fem av kommunen upphandlade bilar från och med 1 januari 2026 ska drivas på el eller vätgas. Till och med 31 december 2025 tillåts även eventuellt vissa laddhybrider.

Även om CVD skiljer sig från den aktuella överenskommelsen vad gäller utformning så är det sannolikt applicering av en prioriteringsordning där elbilar är högsta prioritet ökar andelen eldrivna fordon och därmed bidrar till att efterleva lagkravet om andel eldrivna fordon.

Interna styrdokument

Program för anskaffning av fossilfria fordon är det styrdokument som definierar kommunens mål vad gäller fossilfria fordon. Programmet uppger som mål, bland annat, att man ska öka andelen fossilfria fordon i kommunens fordonsflotta samt att öka miljömedvetenheten inom kommunens organisation kring fordonsanskaffning.

Kommunen har beslutat att ta ett stort ansvar för genomförandet av Agenda 2030. Agenda 2030 berör bland annat bekämpning av klimatförändringar där utsläpp av växthusgaser, och däribland användandet av fossil energi, är en central del. Genom sina hållbarhetslöften har kommunen också åtagit sig att bidra till en minskad klimatpåverkan, bland annat genom högre andel fossilfria tjänstefordon.

Konsekvensbeskrivningar

Ekonomiska konsekvenser

En övergång till en helt eldriven fordonsflotta skulle sannolikt medföra något högre kostnader i jämförelse med dagens fordonsflotta. Den ekonomiska konsekvensen för att bifalla just detta beslut bör dock bli begränsad. Detta beror dels på att nuvarande lagstiftning redan ställer krav på en delvis eldriven fordonsflotta dels och på att den aktuella överenskommelsen ger utrymme för ekonomiska överväganden. Vidare innebär inte beslutet en omedelbar övergång till en helt eldriven fordonsflotta.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Övriga konsekvenser

På sikt förväntas överenskommelsen bidra till minskade utsläpp av växthusgaser, vilket i förlängningen leder till förbättrad luftkvalitet och minskad klimatpåverkan.

Inom ramen för överenskommelsen åtar sig kommunen att uppdatera riktlinjer för fordonsinköp, miljökrav i transportintensiva upphandlingar och andra relevanta policys i enlighet med DRIV-modellen.

Samlad bedömning

Överenskommelsen ligger väl i linje med den inriktning kommunen valt gällande användande av fossildrivna fordon. Överenskommelsen stämmer överens med inriktningen i kommunens styrdokument Program för fossilfri fordonsanskaffning och kommunens åtagande att införliva Agenda 2030 samt att leva upp till de hållbarhetslöften man tagit gällande vidta åtgärder gällande fossilfria tjänstefordon och fossilfri arbetspendling.

Även rådande lagstiftning ställer krav på att en viss andel av de bilar som används eller upphandlas ska drivas på el eller vätgas. Den aktuella överenskommelsen bidrar till uppfyllelsen av detta lagkrav.

I och med att DRIV-modellen tillåter ett övervägande där teknisk, praktisk och ekonomiska aspekter tas hänsyn till kan övergången ske med hänsyn till hur drivmedelsinfrastrukturen ser ut för närvarande och i takt med att drivmedelsinfrastrukturen byggs ut. På så vis kan verksamheten bedrivas utan större hinder.

Den sammantagna bedömningen är att Knivsta kommun bör ställa sig bakom överenskommelsen då den är förenlig med rådande lagstiftning och relevanta styrdokument samt kan genomföras utan större ekonomisk påverkan och med hänsyn till befintlig drivmedelsinfrastruktur.

Underlag för beslut och beslutsexpediering

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2025-11-05

Program för anskaffning av fossilfria fordon i Knivsta kommun 2022-09-28

Överenskommelse kring upphandling i enlighet med en strategisk drivmedelsprioritering i Uppsala län

Beslutet skickas till

Akten

Åsa Franzén,
chef för kommunledningskontoret

Barnchecklista inför beslut

Alla under 18 år är att betrakta som barn.

1. Påverkar beslutet barn?

Ja ☐

Nej ☒

Beslutet har ingen direkt påverkan på barn i Knivsta kommun. Långsiktigt påverkar det dock både barn och andra i kommunen positivt att arbeta för en bättre miljö.

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja ☐

Nej ☒

Inte aktuellt. Beslutet rör inte en övergripande flerårig plan eller ett flerårigt styrdokument. ☒